

Karta charakterystyki zgodnie z 1907/2006/WE, Artykuł 31

Data druku: 11.11.2013

Numer wersji 3

Aktualizacja: 11.06.2016r.

1) Identyfikacja mieszaniny i identyfikacja przedsiębiorstwa.

a. Identyfikator produktu

Nazwa handlowa: **TYNK L MB**

b. Istotne zidentyfikowane zastosowania substancji lub mieszaniny oraz zastosowania odradzane

Brak dostępnych dalszych istotnych danych

- Zastosowanie substancji / preparatu

Zaprawa tynkarska - Produkt do użytku przemysłowego, rzemieślniczego i prywatnego przeznaczony do mieszania z wodą w celu szybkiego wykorzystania w celach budowlanych. Odradza się każde inne zastosowanie.

c. Dane dotyczące dostawcy karty charakterystyki

- Producent/Dostawca:

MASTMAX MB Spółka z o.o.
42-500 Będzin, ul. Dąbrowska 71
Tel.: 32 265 70 13
Fax: 32 265 70 13
email: mb@mb.biz.pl
Web: www.mb.biz.pl

- Komórka udzielająca informacji:

Zbigniew Lubszczyk (w dniach roboczych od 7.00 do 14.00)
Tel.: 32 265 70 13

d. Numer telefonu alarmowego:

Centrum informacji toksykologicznej : +48/(0)42 - 657 99 00
Europejski numer alarmowy : 112

2) Identyfikacja zagrożeń

a. Klasyfikacja mieszaniny

- Klasyfikacja zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008

GHS05 działanie żrące

Eye Dam. 1 H318 Powoduje poważne uszkodzenie oczu.

GHS07

Skin Irrit. 2 H315 Działa drażniąco na skórę.

Skin Sens. 1 H317 Może powodować reakcję alergiczną skóry.

- Dane dodatkowe:

Klasyfikacja w odniesieniu do działania drażniącego skórę i oczy bazuje na badaniach zwierząt, patrz akapit 16 bibliografia [4], [11] i [12].

b. Elementy oznakowania

- Oznakowanie zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008

Produkt jest klasyfikowany i oznakowany zgodnie z przepisami CLP.

- Piktogramy wskazujące rodzaj zagrożenia

GHS05

GHS07

- Hasło ostrzegawcze

Niebezpieczeństwo

- Składniki określające niebezpieczeństwo do etykietowania

Klinkier cementowy portlandzki

Wodorotlenek wapnia

- Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia

H315 Działa drażniąco na skórę.

H317 Może powodować reakcję alergiczną skóry.

H318 Powoduje poważne uszkodzenie oczu.

- Zwroty wskazujące środki ostrożności

P102 Chronić przed dziećmi.

P261 Unikać wdychania pyłu.

P280 Stosować rękawice ochronne/odzież ochronną/ochronę oczu/ochronę twarzy.

P305+P351+P338+P315 W PRZYPADKU DOSTANIA SIĘ DO OCZU: Ostrożnie płukać wodą przez kilka minut. Wyjąć soczewki

kontaktowe, jeżeli są i można je łatwo usunąć.
Nadal płukać. Natychmiast zasięgnąć porady/zgłosić się pod opiekę lekarza.

P302+P352+P332+P313 W PRZYPADKU KONTAKTU ZE SKÓRĄ: Umyć dużą ilością wody z mydłem. W przypadku wystąpienia podrażnienia skóry: Zasięgnąć porady/zgłosić się pod opiekę lekarza.

P362+P364 Zanieczyszczoną odzież zdjąć i wyprać przed ponownym użyciem.

P501 Zawartość/opakowanie zanieść do odpowiedniego punktu zbierania odpadów.

c. Inne zagrożenia

Po kontakcie suchej mieszanki z wodą powstaje roztwór silnie alkaliczny. Silna alkaliczność wilgotnej zaprawy może wywołać podrażnienia skóry i oczu.

Szczególnie przy dłuższym kontakcie (np. klękanie w mokrej zaprawie) skutek alkaliczności może dojść do poważnych uszkodzeń skóry.

Udział respirabilnych, krystalicznych tlenków krzemu wynosi poniżej 1%. Produkt nie wymaga tym samym oznaczenia. Zaleca się mimo to stosowanie ochrony dróg oddechowych. Pył powstały z suchej mieszanki może podrażniać drogi oddechowe.

Wielokrotne wdychanie większych ilości pyłu zwiększa ryzyko rozwoju chorób płuc.

Mieszanka ma niską zawartość chromu, dlatego nie powoduje uczuleń.

Po wymieszaniu z wodą zawartość rozpuszczalnego chromu(VI) wynosi maksymalnie 0,0002% suchej masy uzyskanego cementu. Warunkiem skuteczności reduktora chromu jest odpowiednie magazynowanie w suchym miejscu i przestrzeganie maksymalnego terminu przechowywania.

- Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB

PBT: Nie nadający się do zastosowania.

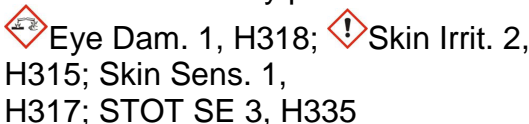
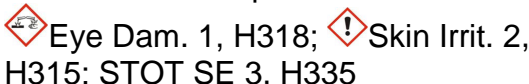
vPvB: Nie nadający się do zastosowania.

3) Skład i informacja o składnikach

a. Charakterystyka chemiczna: Mieszanka

- Opis:

Mieszanka ze spoiw nieorganicznych, wypełniaczy i nieszkodliwych domieszek.

Składniki niebezpieczne:		
CAS: 65997-15-1 EINECS: 266-043-4 Reg.nr.: 02-2119682167-31	Klinkier cementowy portlandzki 	10-25%
CAS: 1305-62-0 EINECS: 215-137-3 Reg.nr.: 01-2119475151-45	Wodorotlenek wapnia 	2,5-10%

CAS: 14808-60-7 EINECS: 238-878-4 Reg.nr.: -	Dwutlenek krzemu, piasek kwarcowy (<1% RCS) Substancja z określoną na poziomie wspólnoty wartością najwyższego dopuszczalnego stężenia w środowisku pracy	2,5-10%
Pozostałe składniki (>20%):		
CAS: 1317-65-3 EINECS: 215-279-6 Reg.nr.: 01-2119486795-18	Wapień (Węglan wapnia)	50-100%

b. Wskazówki dodatkowe:

Pełna treść przytoczonych wskazówek dotyczących zagrożeń znajduje się w rozdziale 16.

4) Środki pierwszej pomocy

a. Opis środków pierwszej pomocy

Pierwsza pomoc

- Wskazówki ogólne:

Osoby udzielające pierwszej pomocy nie potrzebują żadnych indywidualnych środków ochrony.

Osoby udzielające pierwszej pomocy powinny jednak unikać kontaktu z produktem.

- Po wdychaniu:

Usunąć źródła pyłów i zapewnić świeże powietrze lub wyprowadzić osobę na świeże powietrze. W razie takich dolegliwości jak złe samopoczucie, kaszel lub utrzymujące się podrażnienie zasięgnąć porady lekarza.

- Po styczności ze skórą:

Natychmiast zmyć wodą i mydłem i dobrze spłukać.

Zabrudzoną, nasączoną odzież natychmiast zdjąć.

Wyprać ubranie przed ponownym użyciem. Wyczyścić buty przed ponownym założeniem. W przypadku trwałego podrażnienia skóry zgłosić się do lekarza.

- Po styczności z okiem:

Nie trzeć oczu, ponieważ można w ten sposób spowodować dodatkowe uszkodzenie oczu w wyniku działania mechanicznego. W razie potrzeby usunąć soczewki kontaktowe i oko przemywać przy otwartej powiece pod bieżącą wodą przez 20

minut. Jeśli to możliwe, używać izotonicznych płynów do płukania oczu (np. 0,9 % NaCl). Zawsze należy skonsultować się z lekarzem medycyny pracy lub okulistą.

- Po przełknięciu:

Nie wywoływać wymiotów. Jeśli poszkodowany jest przytomny, powinien wypłukać usta wodą i wypić dużą ilość wody. Skonsultować się z lekarzem lub centralą do spraw zatruc.

b. Najważniejsze ostre i opóźnione objawy oraz skutki narażenia

Symptomy i działania są opisane w rozdziale 2 i 11.

Kontakt tego produktu z oczami może spowodować poważne i trwałe uszkodzenia wzroku. Produkt może także w stanie suchym przy dłuższym kontakcie działać drażniąco na wilgotną skórę. Kontakt z wilgotną skórą może wywołać podrażnienia skóry, zapalenie skóry lub inne poważne uszkodzenia skóry.

c. Wskazania dotyczące wszelkiej natychmiastowej pomocy lekarskiej i szczególnego postępowania z poszkodowanym

W trakcie konsultacji z lekarzem należy pokazać mu w miarę możliwości niniejszą kartę charakterystyki substancji chemicznej.

5) Postępowanie w przypadku pożaru

a. Środki gaśnicze

- Przydatne środki gaśnicze:

Mieszanina nie jest palna ani w stanie dostarczonym ani w stanie rozmieszonym. Środki gaśnicze i sposób gaszenia pożaru należy dostosować do pożaru otoczenia.

b. Szczególne zagrożenia związane z substancją lub mieszaniną

Produkt nie jest ani wybuchowy ani palny i nie wspomaga pożarów innych materiałów. W przypadku pożaru mogą się wytworzyć pyły nieorganiczne. Unikać pyłu. Reaguje z wodą alkalicznie.

c. Informacje dla straży pożarnej

Środki specjalne nie są konieczne. Wodę skażoną należy zbierać oddzielnie, nie może ona dostać się do kanalizacji. Pozostałości po pożarze i skażona woda muszą być usunięte zgodnie z przepisami.

6) Postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska

a. Indywidualne środki ostrożności, wyposażenie ochronne i procedury w sytuacjach awaryjnych

Unikać pyłu. Unikać kontaktu z oczami i skórą oraz inhalacji. Postępować zgodnie ze wskazówkami ograniczenia czasu ekspozycji oraz zapewnić wyposażenie ochronne (Pkt. 8).

b. Środki ostrożności w zakresie ochrony środowiska:

Nie dopuścić do przedostania się do środowiska wodnego, ponieważ może to spowodować podwyższenie wartości pH. Przy pH wyższym niż 9 mogą wystąpić zjawiska toksyczne dla środowiska. Należy przestrzegać krajowych regulacji dotyczących ścieków i wód gruntowych.

c. Metody i materiały zapobiegające rozprzestrzenianiu się skażenia i służące do usuwania skażenia:

Rozsypany materiał zebrać na sucho i zużyć w miarę możliwości. Unikać tworzenia się pyłów. Do czyszczenia używać przynajmniej odkurzacza przemysłowego klasy pyłowej M (DIN EN 60335-2-69). Nie zmiatać na sucho. Nigdy nie używać do czyszczenia powietrza sprężonego. Jeśli w przypadku czyszczenia na sucho dojdzie do tworzenia się pyłów, należy koniecznie użyć indywidualnych środków ochrony. Unikać wdychania powstałych pyłów i kontaktu ze skórą. Materiał zebrany usunąć w sposób zgodny z przepisami. Przygotowaną zaprawę pozostawić do stwardnienia i zutylizować (patrz rozdział 13.1).

d. Odniesienia do innych sekcji

Informacje na temat bezpiecznej obsługi patrz rozdział 7.

Informacje na temat osobistego wyposażenia ochronnego patrz rozdział 8.

Informacje na temat utylizacji patrz rozdział 13.

7) Postępowanie z mieszaniną oraz jej magazynowanie

a. Postępowanie:

- Środki ostrożności dotyczące bezpiecznego postępowania

Zadbać o dobrą wentylację w miejscu pracy. Unikać wzbijania pyłu. Unikać styczności z oczami i skórą. Nosić osobistą odzież ochronną. Dostępne powinno być urządzenie do mycia / woda do mycia oczu i skóry. Osoby, które wykazują skłonności do chorób skóry lub inne reakcje nadwrażliwości skóry, nie powinny pracować z produktem. Podczas pracy nie jeść, nie pić, nie palić.

Produktów nie używać po upływie podanego czasu składowania, ponieważ działanie zawartych w nich substancji redukujących staje się coraz słabsze i zawartość rozpuszczalnego chromu(VI) może przekroczyć wartości graniczne podane w rozdziale 2.3. W takich przypadkach, ze względu na zawarte w produkcie rozpuszczalne w wodzie chromiany może w razie dłuższego kontaktu dojść w wyniku działania chromu do alergicznego zapalenia skóry.

- Wskazówki dla ochrony przeciwpożarowej i przeciwwybuchowej:

Nie są potrzebne szczególne zabiegi.

b. Warunki bezpiecznego magazynowania, łącznie z informacjami dotyczącymi wszelkich wzajemnych niezgodności

- Wymagania w stosunku do pomieszczeń składowych i zbiorników:

Nie dopuścić do dostania się do rąk dzieci. Składować w dobrze zamkniętych beczkach chłodnych i suchych. Nie stosować pojemników z metali lekkich.

- Wskazówki odnośnie wspólnego składowania:

Trzymać z dala od środków spożywczych napojów i pasz.

- Dalsze wskazówki odnośnie warunków składowania:

Przechowywać w suchym miejscu. Unikać dostępu do wody i wilgoci. Zawsze przechowywać w oryginalnym pojemniku. W przypadku nieprawidłowego składowania (dostęp wilgoci) lub przekroczenia maksymalnego okresu składowania działanie zawartego w produkcie reduktora chromu może stać się słabsze (patrz punkt 7a).

Minimalna trwałość:

Minimalnej trwałości (osusz, do 20 °C): Zobacz informacje na opakowaniu

Klasa składowania: 13

c. Specyficzne zastosowania:

Brak dostępnych dalszych istotnych danych.

8) Kontrola narażenia i środki ochrony indywidualnej

a. Parametry dotyczące kontroli

Składniki wraz z kontrolowanymi wartościami granicznymi zależnymi od miejsca pracy:	
14808-60-7 Dwutlenek krzemu, piasek kwarcowy(<1% RCS)	
NDS (PL)	NDS: 2* 0,3** mg/m ³ *pył całkowity; **pył respirabilny
65997-15-1 Klinkier cementowy portlandzki	
NDS (PL)	NDS: 6,0* 2,0** mg/m ³ *pył całkowity; **pył respirabilny
1305-62-0 Wodorotlenek wapnia	
NDS (PL)	NDSch: 6* 4** mg/m ³ NDS: 2* 1** mg/m ³ frakcja *wdychalna, **respirabilna
IOELV (EU)	IOELV (EU) NDS: 5 mg/m ³

Wartości DNEL		
1305-62-0 Dwuwodorotlenek wapnia		
Wdechowe	DNEL (15min.) DNEL (8h)	4 mg/m ³ (Pracownik) 1mg/m ³ (Pracownik)

Dodatkowe wartości graniczne ekspozycji przy możliwych zagrożeniach technologicznych:

Składniki z ogólną wartością graniczną pyłu	
MAK D (TRGS 900)	NDSch: 2,5 A 20 E mg/m ³ NDS: 1,25 A 10 E mg/m ³ A - IFA 6068 (2003) E - IFA 7284 (2003) Niemcy A - Frakcja wdychana E - Frakcja przenikająca do pęcherzyków (DIN EN 481)

- Wskazówki dodatkowe:

Podstawą były aktualnie obowiązujące wykazy.

b. Kontrola narażenia

- Ogólne środki ochrony i higieny:

Trzymać z dala od środków spożywczych napojów i pasz. Zabrudzoną odzież natychmiast zdjąć i przed następnym stosowaniem gruntownie oczyścić. Myć ręce przed przerwą i przed końcem pracy. Unikać styczności z oczami i skórą. Podczas pracy nie jeść, nie pić, nie palić. Profilaktyczna ochrona skóry za pomocą maści ochronnej do skóry. Przewidzieć możliwość umycia się na stanowisku pracy.

- Osobiste wyposażenie ochronne:

Ochrona dróg oddechowych:

Półmaska filtrująca (typ FFP2 według EN 149)

Należy zapewnić przestrzeganie wartości granicznych istotnych dla zachowania bezpieczeństwa pracy poprzez zastosowanie skutecznych technicznych rozwiązań odpylających, np. lokalnej instalacji odsysającej. Jeśli istnieje niebezpieczeństwo przekroczenia wartości granicznych ekspozycji, np. przy otwartym posługiwaniu się suchym produktem w postaci proszku lub przy obróbce za pomocą natrysku, należy używać maski chroniącej drogi oddechowe.

Ochrona rąk:

Rękawice ochronne, odporne na działanie chemikaliów zgodnie z EN 374

Nosić wodoszczelne, odporne na ścieranie i zasady rękawice ochronne z oznaczeniem CE. Rękawice skórzane ze względu na przepuszczanie wody nie są odpowiednie i mogą uwalniać związki zawierające chrom.

Materiał, z którego wykonane są rękawice

Przy sporządzaniu i obrabianiu gotowej do użytku mieszanki nie są konieczne rękawice chroniące przed chemikaliami (kat. III). Badania wykazały, że rękawice bawełniane nasączone nitylami (grubość warstwy ok. 0,15 mm) dają wystarczającą ochronę przez okres 480 min. Zmienić przemoczone rękawice. Mieć przygotowane rękawice na zmianę.

Czas penetracji dla materiału, z którego wykonane są rękawice

Od producenta rękawic należy uzyskać informację na temat dokładnego czasu przebicia i go przestrzegać.

Do długotrwałego kontaktu nadają się rękawice z następującego materiału:

Kauczuk nitylowy.

Zalecana grubość materiału: $\geq 0,15\text{mm}$.

Nie nadają się rękawice z następujących materiałów:

Rękawice ze skóry

Ochrona oczu:

W razie tworzenia się pyłów lub niebezpieczeństwa rozprysków używać szczelnym okularów ochronnych zgodnych z normą EN 166.

Ochrona ciała:

Nosić zamknięte ubranie ochronne z długimi rękawami i szczelne buty. Jeśli kontaktu ze świeżą zaprawą nie można uniknąć, ubranie ochronne powinno być wodoszczelne. Należy zwrócić uwagę na to, aby świeża zaprawa nie dostała się od góry do obuwia.

c. Dodatkowe wskazówki dla wykonania urządzeń technicznych

W celu uniknięcia tworzenia się pyłów należy używać systemów zamkniętych (np. silosów z podajnikami), lokalnych instalacji odsysających lub innych technicznych urządzeń sterujących takich jak np. maszyny czyszczące lub betoniarki do pracy ciąglej ze specjalnym wyposażeniem dodatkowym do wylapywania pyłu.

d. Ograniczenie i kontrola narażenia środowiska

Nie dopuścić do przedostania się do środowiska wodnego, ponieważ może to spowodować podwyższenie wartości pH. Przy pH wyższym niż 9 mogą wystąpić zjawiska toksyczne dla środowiska. Należy przestrzegać krajowych regulacji dotyczących ścieków i wód gruntowych.

Dodatkowe wskazówki dla wykonania urządzeń technicznych

Brak dalszych danych, patrz punkt 7.

9) Właściwości fizyczne i chemiczne

a. Informacje na temat podstawowych właściwości fizycznych i chemicznych

- **Wygląd:**
  - Forma:** Proszek
  - Kolor:** Jasnoszary
- **Zapach:** Bez zapachu
- **Próg zapachu:** Nieokreślone
- **Wartość pH w 20 °C:** 11,5 – 13 (po zmieszaniu z wodą)
- **Zmiana stanu:**
  - Punkt topnienia/ Zakres topnienia:** > 1300 °C
  - Punkt wrzenia/ Zakres wrzenia:** Nie dotyczy
- **Temperatura zapłonu:** Nie dotyczy
- **Łatwopalność (stała gazowa):** Materiał nie jest zapalny.
- **Temperatura palenia się:**
  - Temperatura rozkładu:** >825 °C w CaO i CO₂
- **Samozapłon:** Produkt nie jest samozapalny.
- **Niebezpieczeństwo wybuchu:** Produkt nie grozi wybuchem.
- **Gęstość:** Nie jest określony.
- **Gęstość nasypowa w 20 °C:** 1300 - 1500 kg/m³
- **Rozpuszczalność w/ mieszalność z**
  - Woda:** Nieznacznie rozpuszczalny
- **Zawartość rozpuszczalników:**
  - rozpuszczalniki organiczne:** 0,0 %
  - VOC (EC):** 0,00 %
- **Zawartość ciał stałych:** 100,0 %
- **Inne informacje** Brak dostępnych dalszych istotnych danych

10) Stabilność i reaktywność

a. Reaktywność

Reaguje alkalicznie z wodą. W kontakcie z wodą ma miejsce zamierzona reakcja, produkt twardnieje i tworzy trwałą masę, która nie reaguje z otoczeniem.

b. Stabilność chemiczna

Produkt jest stabilny tak długo, jak długo jest prawidłowo przechowywany w suchym miejscu.

c. Rozkład termiczny/ warunki których należy unikać:

Brak rozkładu przy użyciu zgodnym z przeznaczeniem.

d. Możliwość występowania niebezpiecznych reakcji

Reakcje niebezpieczne nie są znane.

e. Warunki, których należy unikać

Unikać dostępu wody i wilgoci podczas składowania (mieszanka reaguje z wilgocią tworząc związki zasadowe i utwardza się).

f. Materiały niezgodne:

Reaguje egzotermicznie z kwasami; wilgotny produkt jest alkaliczny i reaguje z kwasami, solami amonu i metalami nieszlachetnymi, np. aluminium, cynk, miedź. W reakcji z metalami nieszlachetnymi powstaje wodór.

g. Niebezpieczne produkty rozkładu:

Niebezpieczne produkty rozkładu nie są znane.

Minimalna trwałość:

Minimalnej trwałości (osusz, do 20 °C): Zobacz informacje na opakowaniu.

h. Dalsze dane:

Mieszanka jest z redukowaną zawartością chromu. W formie gotowej do użycia, po dodaniu wody, udział chromu rozpuszczalnego Chrom(VI) wynosi najwyżej 2 mg/kg suchej masy. Warunkiem redukcji chromu jest prawidłowe, suche przechowywanie i przestrzeganie maksymalnego okresu przechowywania.

11) Informacje toksykologiczne**a. Informacje dotyczące skutków toksykologicznych**

Produkt nie został zbadany. Ocena na podstawie właściwości poszczególnych komponentów.

- Ostra toksyczność:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

Istotne sklasyfikowane wartości LD/LC50:		
1317-65-3 Wapień (Węglan wapnia)		
Ustne	LD50	6450mg/kg (Szczur) (RTECS Data)
65997-15-1 Klinkier cementowy portlandzki		

Skórne	LD0 (no lethality)	2000 mg/kg (Królik) (Limit test 24h [4]) Ze względu na dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są uznane są za spełnione.
Wdechowe	LD0 (no lethality)	5 mg/m ³ (Szczur) (Limit test [10]) Ze względu na dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są uznane są za spełnione.
Ustne	LD50	>2000 mg/kg (Mysz) W badaniach na zwierzętach z pyłami cementu nie wykazano ostrej toksyczności. Ze względu na dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są uznane są za spełnione.
1305-62-0 Wodorotlenek wapnia		
Ustne	LD50	7340 mg/kg (Szczur) (OECD 425)
Skórne	LD50	>2500 mg/kg (Królik) (OECD 402)

- Pierwotne działania drażniące:

na skórze: Cement działa drażniąco na skórę i błony śluzowe. Suchy cement w kontakcie z wilgotną skórą lub skóra w kontakcie z wilgotnym lub mokrym cementem może prowadzić do różnych reakcji drażniących lub zapalnych skóry, np. do zaczerwienienia lub pęknięcia. Stały kontakt w związku z tarciem mechanicznym może doprowadzić do poważnego uszkodzenia skóry, patrz rozdział 16 Literatura [4].

Dwuwodorotlenek wapnia drażni skórę (in vivo, królik). W wyniku przeprowadzonych badań dwuwodorotlenek wapnia należy zakwalifikować jak substancję drażniącą skórę (H315 – Powoduje podrażnienia skóry).
Działa drażniąco na skórę.

w oku: W testach in vitro portlandzki cement klinkierowy wykazywał różnie silne działanie na rogówkę.

Obliczony „irritation index“ wynosi 128. Bezpośredni kontakt z cementem może doprowadzić w wyniku mechanicznego działania, podrażnienia lub zapalenia do uszkodzenia rogówki.

Bezpośredni kontakt z większymi ilościami suchego lub wilgotnego cementu może mieć skutki rozciągające się od lekkiego podrażnienia oczu aż do uszkodzenia wzroku i ślepoty, patrz rozdział 16, Literatura [11] i [12].

Na podstawie badań (in vivo, królik) stwierdzono, że dwuwodorotlenek wapnia może doprowadzić do poważnego uszkodzenia wzroku (H318 – Powoduje ciężkie uszkodzenie wzroku). Powoduje poważne uszkodzenie oczu.

- Działanie uczulające:

Możliwe uczulenie przez styczność ze skórą.

- Toksyczność nieostra do chronicznej:

Przy dłuższym kontakcie ze skórą w połączeniu z wilgotnością skóry może wywołać poważne uszkodzenia skóry.

U niektórych osób po kontakcie z cementem mogą powstać wypryski na skórze.

Wywołują je wartość pH (drażniące zapalenie skóry) lub reakcje immunologiczne po kontakcie z rozpuszczalnym chromem(VI) (alergiczne zapalenie skóry), patrz akapit 16 bibliografia [5] i [13].

- Działania mutagenne na komórki rozrodcze:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

- Rakotwórczość:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

- Szkodliwe działania na rozrodczość:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

- Działanie toksyczne na narządy docelowe - narażenie jednorazowe (STOT SE):

Ekspozycja na pył cementowy może doprowadzić do podrażnienia dróg oddechowych. Jeśli ekspozycja będzie trwać dłużej niż wartości graniczne dla stanowiska pracy, w następstwie tego mogą wystąpić: kaszel, katar i duszności, patrz rozdział 16, Literatura [1]. Dwuwodorotlenek wapnia drażni drogi oddechowe (STOT SE 3 / H335 – Może drażnić drogi oddechowe).

- Działanie toksyczne na narządy docelowe - narażenie powtarzane (STOT SE):

Dłuższa ekspozycja na pył cementowy dostający się do płuc o wartościach przekraczających wartości graniczne dla stanowiska pracy może prowadzić do kaszlu, duszności i chronicznych obturacyjnych zmian w drogach oddechowych. Przy niskich koncentracjach nie zaobserwowano oddziaływań chronicznych, patrz rozdział 16, Literatura [17]. Ze względu na dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są uznane za spełnione.

Cement może pogorszyć istniejące choroby skóry, oczu i dróg oddechowych, np. w przypadku rozedmy płuc czy astmy. Wielokrotne wdychanie większych ilości pyłu zwiększa ryzyko rozwoju chorób płuc.

- Zagrożenie spowodowane aspiracją:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

b. Dodatkowe wskazówki toksykologiczne:

Produkt wykazuje następujące zagrożenia w oparciu o metodę obliczeń według ogólnych wytycznych klasyfikacji Wspólnoty Europejskiej dotyczących receptur, wersja ostatnia:

Substancja drażniąca

- Doświadczenia praktyczne

Brak dostępnych dalszych istotnych danych.

- Wskazówki ogólne:

Patrz punkt 16 (literatura).

12) Informacje ekologiczne

a. Toksyczność

Produkt nie został zbadany. Ocena na podstawie właściwości poszczególnych komponentów.

- Toksyczność wodna:

1317-65-3 Wapień (Węglan wapnia)

LC50 (96h) >100 mg/l (Pstrąg tęczy - *oncorhynchus mykiss*) (OECD 203)
LC50 (48h) >100 mg/l (Rozwielitka pchłowata - *daphnia magna*) (OECD 202)
EC50 >14 mg/l (Zielenica - *desmodesmus subspicatus*) (OECD 201)
>1000 mg/l (Aktywowany szlam oczyszczalni) (OECD 209)

65997-15-1 Klinkier cementowy portlandzki

LC50: - mg/l (Rozwielitka - *daphnia magna*) (low effect [6,8])
- mg/l (Alga - *selenastrum coli*) (low effect [7,8])
- mg/l (Osady) (low effect [9])

1305-62-0 Wodorotlenek wapnia

LC50 (96h seawater) 457 mg/l (Ryba)
158 mg/l (Bezkęgowce - invertebrate)
LC50 (96h freshwater) 33,884 mg/l (Sum afrykański - *clarias gariepinus*)
50,6 mg/l (Ryba)
EC50 (48h) 49,1 mg/l (Bezkęgowce - invertebrate)
EC50 (72h) 184,57 mg/l (Algi)

b. Trwałość i zdolność do rozkładu

Produkt nieorganiczny, nie daje się usunąć z wody metodami oczyszczania biologicznego.

c. Zdolność do bioakumulacji

Nie ulega akumulacji w organizmach żywych.

d. Mobilność w glebie

Nieznacznie rozpuszczalny

e. Skutki ekotoksyczne:

Możliwe tylko w skutek wzrostu pH przy kontakcie z wodą po rozsypaniu dużej ilości produktu.

1305-62-0 Wodorotlenek wapnia

NOEC (72h) 48 mg/l (Algi)

NOEC (14d) 32 mg/l (Bezkręgowce - invertebrate)

NOEC (21d) 1080 mg/kg (Rośliny ogólnie)

NOEC (96h) 56 mg/l (Gupik - poecilia reticulata)

EC10/LC10 (NOEC) 12000 mg/kg (Mikroorganizmy gleba)

2000 mg/kg (Makroorganizmy gleba)

- **Zachowanie się w oczyszczalniach:**

Brak dostępnych dalszych istotnych danych.

- **Rodzaj testu Koncentracja czynna Metoda Ocena**

Brak dostępnych dalszych istotnych danych.

- **Uwaga:**

Badania ekotoksyczności cementu portlandzkiego przeprowadzone na gatunku *Daphnia magna* (U.S. EPA, 1994a, patrz rozdział 16, Literatura [6]) i *Selenastrum Coli* (U.S. EPA, 1993, patrz rozdział 16, Literatura [7]) wykazały jedynie niewielkie oddziaływanie toksyczne. W związku z tym wartości LC50 i EC50 nie mogły zostać ustalone, patrz 16, Literatura [8]. Nie można było także ustalić oddziaływania toksycznego na osady, patrz rozdział 16, Literatura [9]. Uwalnianie większych ilości cementu do wody może doprowadzić jednak do podniesienia wartości pH i tym samym w określonych warunkach może być to toksyczne dla organizmów wodnych.

f. Dalsze wskazówki ekologiczne:

- **Wskazówki ogólne:**

Klasa szkodliwości dla wody 1 (samookreślenie): w ograniczonym stopniu szkodliwy dla wody.

Nie dopuścić do przedostania się w stanie nierozcieńczonym lub w dużych ilościach do wód gruntowych, wód powierzchniowych bądź do kanalizacji.

g. Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB

PBT: Nie nadający się do zastosowania.

vPvB: Nie nadający się do zastosowania.

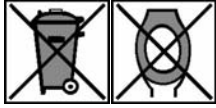
h. Inne szkodliwe skutki działania

Brak dostępnych dalszych istotnych danych.

Literatura

Patrz punkt 16 (literatura).

13) Postępowanie z odpadami

a. Metody unieszkodliwiania odpadów**Zalecenie:**

Nie może podlegać obróbce wspólnie z odpadami komunalnymi.

Zebrać w stanie suchym, składować z oznakowanych pojemnikach i w miarę możliwości przy uwzględnieniu maksymalnego czasu składowania zużyć lub resztki przy unikaniu jakiegokolwiek kontaktu ze skórą i ekspozycji na pyły zmieszać z wodą. Wilgotne produkty lub szlamy produktu pozostawić do utwardzenia i po utwardzeniu zutylizować zgodnie z lokalnymi i urzędowymi przepisami.

Europejski Katalog Odpadów	
16 03 03	Nieorganiczne odpady zawierające substancje niebezpieczne
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury

16 03 03 pozostałości po niewykorzystanym produkcie

17 09 04 produkt zmieszany z wodą i stwardniały

15 01 01 opróżnione opakowania

b. Opakowania nieoczyszczone:

- Zalecenie:

Usuwanie zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Do recyklingu przekazywać tylko całkowicie opróżnione opakowania.

14) Informacje dotyczące transportu**a. Numer UN**

ADR, ADN, IMDG, IATA: Brak

b. Prawidłowa nazwa przewozowa UN

ADR, ADN, IMDG, IATA: Brak

c. Klasa(-y) zagrożenia w transporcie

ADR, ADN, IMDG, IATA:

Klasa: Brak

d. Grupa opakowań

ADR, IMDG, IATA: Brak

e. Zagrożenia dla środowiska:

Zanieczyszczenia morskie: Nie

- f. **Szczególne środki ostrożności dla użytkowników:** Nie nadający się do zastosowania.
- g. **Transport luzem zgodnie z załącznikiem II do konwencji MARPOL 73/78 i kodeksem IBC:** Nie nadający się do zastosowania.
- h. **UN "Model Regulation":** -

15) Informacje dotyczące przepisów prawnych

- a. **Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska specyficzne dla substancji i mieszaniny**

Rady 2012/18/UE

Wskazane substancje niebezpieczne - ZAŁĄCZNIK I :
Żaden ze składników nie znajduje się na liście

Przepisy poszczególnych krajów:

- Biozid substancje czynne (98/8/EG):

Dane na bazie receptury i informacji o surowcach z dostaw.
Żaden ze składników nie znajduje się na liście

- Klasa zagrożenia wód:

Klasa szkodliwości dla wody 1 (samookreślenie): w ograniczonym stopniu szkodliwy dla wody.

- Pozostałe obowiązujące przepisy prawne:

- Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniająca dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE, 2000/21/WE

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) Nr 1907/2006

- Dyrektywa (WE) Nr 1999/45 oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG)Nr793/93i rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE wraz z późniejszymi zmianami

- Dyrektywa (WE) 1999/45 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 maja 1999 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. UE L 200 z 30.7.1999, Polskie wydanie specjalne: Rozdział13 Tom 24 - Dyrektywa 1999/45/WE -tzw. "preparatowa")

- Zrestrukturyzowana Umowa Europejska ADR dotycząca międzynarodowego przewozu materiałów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 Nr 194 poz.1629) wraz z późniejszymi zmianami.
- Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/830 z dnia 28 maja 2015 r. zmieniające rozporządzenie (WE)Nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)
- Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1221 z dnia 24 lipca 2015 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, w celu dostosowania go do postępu naukowo-technicznego, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) Nr 1907/2006 (Patrz sekcja 2.1 i 2.2)
- Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010 r. zmieniające rozporządzenie(WE) Nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)
- Rozporządzenie (WE) Nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lutego 2010 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 27, poz.140)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666 ze zm. w Dz. U. Nr 243z 2004 r., poz. 2440, Dz.U. 2007 Nr 174 poz. 1222)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 43 poz. 353).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2009 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz niektórych preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 53 z dnia 1 kwietnia 2009 r. pod poz. 439)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 marca 2003 r. w sprawie sposobu oznakowania miejsc, rurociągów oraz pojemników i zbiorników służących do przechowywania lub zawierających substancje niebezpieczne lub preparaty niebezpieczne (Dz. U. Nr 61 poz. 552)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych, których opakowania należy zaopatrywać w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci i w wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie (Dz. U. Nr 53, poz. 544)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 129 z 1997 r., poz. 844 ze zm. w Dz. U. Nr 91 z 2002 r., poz.811)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112 z 2001 r., poz. 1206)
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U.Nr 87/2002, poz. 796)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2004 r. Nr 280,

- poz. 2771, Dz. U. z 2005 r., Nr 160, poz. 1356)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 r w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr11, poz. 86)
  - Rozporządzenie REACH WE 1907/2006 (REACH), załącznik XVII Nr. 47 (związki chromu VI)
  - Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. 2015 poz. 1097)
  - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. 2005 Nr. 259 poz. 2173)
  - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2015 poz. 122)
  - Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011 Nr 33 poz. 166)
  - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2014 Nr 0, poz. 817)
  - Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (Tekst jednolity: Dz. U. Nr 21 z 1998 r., poz. 94; z późniejszymi zmianami)
  - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62 z 2001 r., poz. 628 ze zm. w Dz. U. Nr 41 z 2002 r, poz. 365 Nr 113 poz. 984 Nr 199 poz. 1671, w Dz. U. Nr 7 z 2003 r., poz. 78, w Dz. U. Nr 90 z 2004 r., poz. 959, Nr 116 poz. 1208, Nr 191 poz. 1956,) wraz z Rozporządzeniami Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 152 z 2001 r., poz. 1735-1737)
  - Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63 z 2001r., poz. 638 ze zm. w Dz. U. z 2003 r. Nr 7 poz. 78, w Dz. U. z 2004 r. Nr 11 poz. 97, Nr 96 poz. 95, w Dz. U. Nr 175 z 2005 r. , poz. 1458)
  - Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz. U . z 2004 r. Nr 96, poz. 959)
  - Ustawa o substancjach chemicznych i ich mieszaninach z dnia 25 lutego 2011 r. (Dz. U. 2011 Nr.63 poz. 322) z późniejszymi zmianami
  - Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015 poz. 122)
  - Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 Nr 0 poz. 21)
  - Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz.U. 2013 Nr. 0 poz. 888).
  - Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 sierpnia 2009r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 152,poz. 1222)
  - Przepisy techniczne dotyczące substancji niebezpiecznych 900 - dopuszczalny poziom narażenia(TRGS 900, Niemcy)
  - Oświadczenie Rządowe z dnia 24 września 2002 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. 2002r. 194 poz. 1629) wraz z późniejszymi zmianami - Ustawa z dn. 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw

w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz. U. 2004 Nr. 96 poz. 959)

b. Ocena bezpieczeństwa chemicznego:

Ocena Bezpieczeństwa Chemicznego nie została przeprowadzona.

16) Inne informacje

- Oдноśne zwroty

H315 Działa drażniąco na skórę.

H317 Może powodować reakcję alergiczną skóry.

H318 Powoduje poważne uszkodzenie oczu.

H335 Może powodować podrażnienie dróg oddechowych.

- Porady do instrukcji:

Dodatkowe szkolenia, które wykraczają poza przepisowe przeszkolenie dla osób wykonujących prace przy użyciu substancji niebezpiecznych nie jest konieczne.

- Literatura

[1] Portland Cement Dust-Hazard assessment document EH75/7, UK Health and Safety Executive, 2006: <http://www.hse.gov.uk/pubns/web/portlandcement.pdf>.

[2] Technische Regel für Gefahrstoffe „Arbeitsplatzgrenzwerte“, 2009, GMBI Nr.29 S.605.

[3] MEASE 1.02.01 Exposure assessment tool for metals and inorganic substances, EBRCCConsulting GmbH für Eurometaux, 2010

[4] Observations on the effects of skin irritation caused by cement, Kietzman et al, Dermatosen, 47,5, 184-189 (1999).

[5] Epidemiological assessment of the occurrence of allergic dermatitis in workers in the construction industry related to the content of Cr (VI) in cement, NIOH, Page 11, 2003.

[6] U.S. EPA, Short-term Methods for Estimating the Chronic Toxicity of Effluents and Receiving Waters to Freshwater Organisms, 3rd ed. EPA/600/7-91/002, Environmental Monitoring and Support Laboratory, U.S. EPA, Cincinnati, OH (1994a).

[7] U.S. EPA, Methods for Measuring the Acute Toxicity of Effluents and Receiving Waters to Freshwater and Marine Organisms, 4th ed. EPA/600/4-90/027F, Environmental Monitoring and Support Laboratory, U.S. EPA, Cincinnati, OH (1993).

[8] Environmental Impact of Construction and Repair Materials on Surface and Ground Waters. Summary of Methodology, Laboratory Results, and Model Development. NCHRP report 448, National Academy Press, Washington, D.C., 2001.

[9] Final report Sediment Phase Toxicity Test Results with Corophium volutator for Portland clinker prepared for Norcem A.S. by AnalyCen Ecotox AS, 2007.

[10] TNO report V8801/02, An acute (4-hour) inhalation toxicity study with Portland Cement Clinker CLP/GHS 03-2010-fine in rats, August 2010.

[11] TNO report V8815/09, Evaluation of eye irritation potential of cement clinker G in vitro using the isolated chicken eye test, April 2010.

[12] TNO report V8815/10, Evaluation of eye irritation potential of cement clinker W in vitro using the isolated chicken eye test, April 2010.

[13] European Commission's Scientific Committee on Toxicology, Ecotoxicology and the Environment (SCTEE) opinion of the risks to health from Cr (VI) in cement (European Commission, 2002): http://ec.europa.eu/health/archive/ph_risk/committees/sct/documents/out158_en.pdf.

[14] Investigation of the cytotoxic and proinflammatory effects of cement dusts in rat alveolar macrophages, Van Berlo et al, Chem. Res. Toxicol., 2009 Sept; 22(9):1548-58

[15] Cytotoxicity and genotoxicity of cement dusts in A549 human epithelial lung cells in vitro; Gminski et al, Abstract DGPT conference Mainz, 2008.

[16] Comments on a recommendation from the American Conference of governmental industrial Hygienists to change the threshold limit value for Portland cement, Patrick A. Hessel and John F. Gamble, EpiLung Consulting, June 2008.

[17] Prospective monitoring of exposure and lung function among cement workers, Interim report of the study after the data collection of Phase I-II 2006-2010, H. Notø, H. Kjuus, M. Skogstad and K.-C. Nordby, National Institute of Occupational Health, Oslo, Norway, March 2010.

[18] Anonymous, 2006: Tolerable upper intake levels for vitamins and minerals Scientific Committee on Food, European Food Safety Authority ISBN: 92-9199-014-0 [SCF document]

[19] Anonymous, 2008: Recommendation from the Scientific Committee on Occupational Exposure Limits (SCOEL) for calcium oxide (CaO) and calcium dihydroxide (Ca(OH)₂), European Commission, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, SCOEL/SUM/137 February 2008

- Wydział sporządzający wykaz danych:

Wydział bezpieczeństwa produktów (+43/(0)5522-41646-0 / klaus.ritter@fixit-gruppe.com)

- Partner dla kontaktów: Dr. Klaus Ritter

- Skróty i akronimy:

RID: Règlement international concernant le transport des marchandises dangereuses par chemin de fer (Regulations

Concerning the International Transport of Dangerous Goods by Rail)

ICAO: International Civil Aviation Organization

MAK: Maximale Arbeitsplatz-Konzentration (maximum concentration of a chemical substance in the workplace, Austria/Germany)

PBT: persistent, bioaccumulative and toxic properties

vPvB: very persistent, bioaccumulative properties

ADR: Accord européen sur le transport des marchandises dangereuses par Route (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)

IMDG: International Maritime Code for Dangerous Goods

IATA: International Air Transport Association

GHS: Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals

EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances

ELINCS: European List of Notified Chemical Substances

CAS: Chemical Abstracts Service (division of the American Chemical Society)

LC50: Lethal concentration, 50 percent

LD50: Lethal dose, 50 percent

Skin Irrit. 2: Działanie żrące/drażniące na skórę– Kategoria 2

Eye Dam. 1: Poważne uszkodzenie oczu/działanie drażniące na oczy – Kategoria 1

Skin Sens. 1: Działanie uczulające na skórę– Kategoria 1

STOT SE 3: Działanie toksyczne na narządy docelowe (narażenie jednorazowe) – Kategoria 3

- Dalsze informacje:

Dane w niniejszej karcie charakterystyki niebezpiecznej substancji chemicznej opisują wymagania bezpieczeństwa dla naszego produktu i bazują na aktualnym stanie naszej wiedzy. Nie stanowią one zapewnienia cech produktu. Obowiązujące ustawy, rozporządzenia i akty prawne, również te, które nie zostały wymienione w niniejszej karcie charakterystyki, muszą być przestrzegane przez odbiorcę naszego produktu na jego własną odpowiedzialność.